

2022/2023 telének klimatológiai jellemzése

2020 óta minden tél enyhe volt, de a 2022–23-as tél az elmúlt hármat is felülmúlta. Az 1901 óta íródó éghajlati adatsorban ez lett a második legmelegebb tél. Az évszak során lehullott csapadékmennyiség is meghaladta a szokásosat – nagyjából másfélszerese érkezett az 1991–2020-as értéknek országosan –, de térben és időben nagyon változó eloszlással.

A tél átlaghőmérséklete $3,1\text{ }^{\circ}\text{C}$ volt, mely $2,8\text{ }^{\circ}\text{C}$ -kal magasabb, mint az 1991–2020-as sokéves érték. Hazánkon belül 0 és $5\text{ }^{\circ}\text{C}$ között mozogtak az évszakos átlagok. Fagypont alatt csak az Északi-középhegység magasabb térségeiben maradt a háromhavi középhőmérséklet. Az Alföldön és a Dunántúlon $3\text{--}4\text{ }^{\circ}\text{C}$ közötti értékek voltak jellemzőek. A legmelegebb térségek a Mecsek, Budapest és Szeged környéke, itt jellemzően $4\text{--}5\text{ }^{\circ}\text{C}$ közt alakult az évszakos átlag.

Az anomália térképen az egész országban csak a megszokottnál melegebb területeket találunk. Az eltérés mértéke a legtöbb helyen $2\text{ }^{\circ}\text{C}$ felett volt, csak a Bükkben, valamint a Rába és a Marcal folyók térségében maradt $1\text{--}2\text{ }^{\circ}\text{C}$ között. A Dunántúl nyugati és középső területin 2 és $2,5$ fok közti pozitív anomáliát jegyeztek fel a szakemberek. A Mecsekben, valamint a Duna-Tisza-közén már $2,5\text{--}3\text{ }^{\circ}\text{C}$ volt az anomália mértéke. Míg a Tiszántúl legnagyobb részén több, mint $3\text{ }^{\circ}\text{C}$ -kal volt melegebb a tél, mint az 1991–2020-as időszakban. (1. ábra)

A küszöbnapok is azt mutatják, hogy nagyon enyhe tél volt. 42 fagyos napot ($T_{\min} \leq 0\text{ }^{\circ}\text{C}$) jegyezték országos átlagban, mely 21 nappal kevesebb, mint a sokévi átlag. Hideg napból ($T_{\min} \leq -5\text{ }^{\circ}\text{C}$) a szokásos 24 nap helyett

10 napot összegeztek a meteorológusok. Még ennél is nagyobb csökkenés észlelhető a zord napok ($T_{\min} \leq -10\text{ }^{\circ}\text{C}$) és a téli napok ($T_{\max} \leq 0\text{ }^{\circ}\text{C}$) számában. Téli nap mindössze 4 nap volt országos átlagban, a megszokott 22 nap helyett. A legnagyobb visszaesés a zord napoknál tapasztalható: 8 nap helyett 1 nap fordult elő országosan.

A téli középhőmérséklet időszora 1901 óta a lineáris trendbecslés alapján melegedő tendenciát mutat. 2022/2023 tele a második legenyhébb tél 1901 óta.

Az ország legnagyobb részén – az Alpokalja térségének kivételével – mindenhol legalább 100 mm feletti csapadékmennyiséget összegeztek az évszak során. A legszárazabb területeken $60\text{--}80\text{ mm}$ érkezett csupán. A legkevesebb téli csapadékot Sopron Kuruc-domb átlomáson regisztráltak, ahol mindössze $65,8\text{ mm}$ hullott. A Nagyatád-Balassagyarmat vonalban (valamint a Bükkben és a Mátrában) már 200 mm feletti összegek voltak jellemzőek. Ettől keletre haladva ismét csökkennek az évszakos csapadékmennyiségek. A legmagasabb csapadékösszeget a télen Mátraszentimrén mérték: $293,5\text{ mm}$ -t.

Az országos átlagos téli csapadékösszeg 173 mm volt, amely jócskán meghaladja az 1991–2020-as sokéves normált (115 mm). Az évszakos összeg csak az Alsó-Tisza-vidéken és a Kis-

alföldön volt a megszokott. Az ország középső területei felé haladva nőtt a csapadéktöbblet. Az Északi-középhegységben, a Velencei-tó környezetében, valamint Baranya és Somogy vármegyék határán a sokéves téli összegnek több, mint a kétszerese hullott a 2022/2023-as télen (2. ábra).

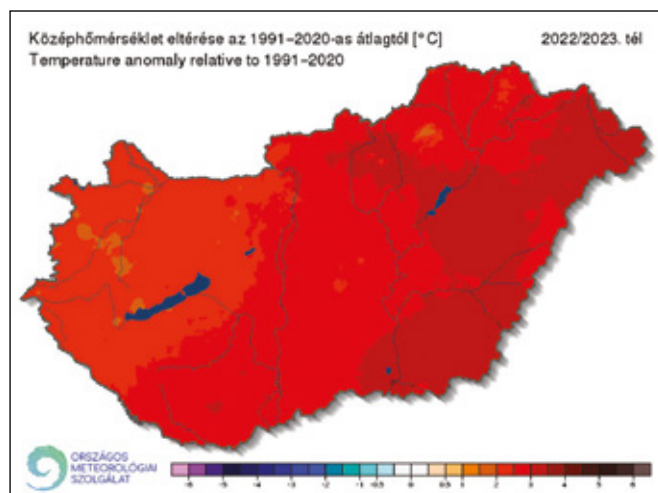
A legkevesebb csapadék 2023 februárjában hullott ($15,8\text{ mm}$), mely a sokévi átlagnak mindössze a 43% -a volt. Decemberben országos átlagban $75,7\text{ mm}$ érkezett, mely már meghaladta az 1991–2020-es normált, annak 166% -a lett. A január extrém csapadékosnak számít, a sokéves értéknek kb. a két és félszerese hullott. A havi csapadékösszeg országos átlagban $81,3\text{ mm}$ volt, szemben az ilyenkor szokásos $32,7\text{ mm}$ -rel. Az 1901-től kezdődő időszakban a 2022/2023-as tél a 9. helyre került a legcsapadékosabb telek sorában.

Havas napból országos átlagban csupán 9 napot összegeztek (normál: 16 nap). Emellett 3 hótakarós napról számolhatunk be, ebből az indexből a normál 29 nap.

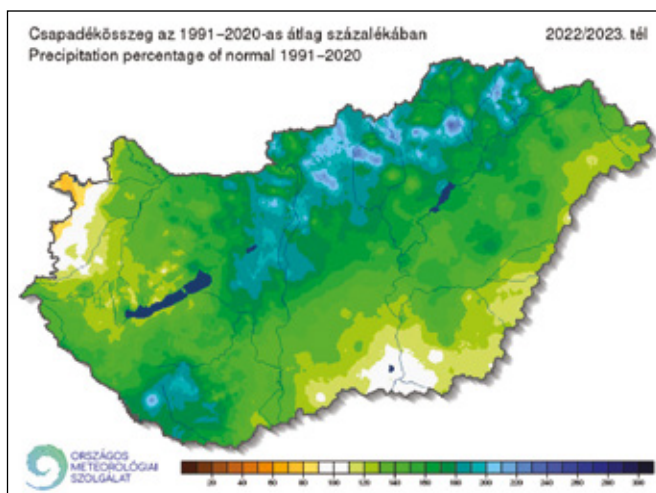
2022/2023 tele jócskán nedvesebb volt, mint a sokévi átlag, de az országos évszakos exponenciális trendbecslése alapján a 123 év alatt nem azonosíthatunk jelentős változást. Ugyanakkor az elmúlt néhány évben inkább a száraz telek voltak jellemzőek.

Referálta: **Nagy László/ Erdészeti Lapok**

Forrás: **Országos Meteorológia Szolgálat, Éghajlati visszatekintő (met.hu)**

1. ábra A 2022/23-as tél középhőmérsékletének eltérése a sokévi átlagtól (Forrás: OMSZ – met.hu)

2. ábra A 2022/23-as tél csapadékösszege a sokévi (1991–2020-as) átlag százalékos arányában kifejezve (Forrás: OMSZ)